

PM 2018: RI+RVI (Dnr 156-1976/2017)

Tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande som fyller 18 år

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Socialnämnden ansvarar för 20 mnkr i tillfälligt statsbidrag utöver de 10,1 mnkr som har tidigare beslutats för ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd.
2. Socialnämnden uppmanas att fatta beslut om utökade föreningsstöd avseende stöd till ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd. Föreningsbidraget ska avse stöd som föreningar kan ge fram till 30 juni 2018.
3. Socialnämnden uppmanas att fatta beslut om tillfällig förstärkning av annan nödvändig verksamhet som t.ex. socialjouren och ungdomsjouren i arbetet gentemot samma målgrupp som ovan.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Under 2015 kom mer än 35 000 ensamkommande barn och unga till Sverige för att söka asyl. Detta har medfört att många av de som kommit har fått vänta länge på ett slutgiltigt besked om de får stanna i Sverige och hunnit rota sig i den kommun där de bott under väntetiden. Regeringen har aviserat att den ger ett tillfälligt tillskott av medel till vistelsekommunerna så att de kommuner som önskar kan låta de ungdomar som vill bo kvar även efter att de blivit 18 år, till exempel för att avsluta pågående studier. Stockholms stad har tidigare fått besked att staden ska erhålla drygt 10 mkr för perioden 1 juli 2017 till 30 juni 2018. Under hösten kom beskedet från regeringen att det tillfälliga kommunbidraget ska utökas. Stockholms stad kommer att erhålla ytterligare drygt 20 mkr för samma målgrupp. Det är upp till varje kommun att avgöra hur de använder medlen. Bidraget kommer att betalas ut till kommunerna efter att riksdagen beslutat om regeringens förslag till höständringsbudget.

I ärendet förslås att en eller flera ideella organisationer efter ansökan beviljas medel för att tillhandahålla tillfälliga boendelösningar och vissa andra basbehov för ensamkommande barn som fyller 18 år under pågående asylprocess och som väljer att stanna kvar i kommunen som egenbosatta (EBO) istället för att flytta till ett anläggningsboende hos Migrationsverket. Målgruppen ska vara ensamkommande

barn som varit placerade i Stockholms stad, som rotat sig i kommunen och som fyller 18 år under pågående asylprocess.

I ärendet föreslås kommunstyrelsen besluta att uppmana socialnämnden att även fatta nödvändiga beslut om tillfällig förstärkning av annan nödvändig verksamhet som till exempel socialjouren och ungdomsjouren för arbete gentemot samma målgrupp. De tillfälliga förstärkningar finansieras genom regeringens tillfälliga kommunbidrag för asylsökande ensamkommande som fyller 18 år.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Våra synpunkter

Mot bakgrund av det stora antalet ensamkommande barn som kom till Sverige under år 2015 har Migrationsverkets handläggningstider för asylärenden blivit mycket långa. Det innebär att det finns ungdomar i Stockholm som har hunnit skapa sig ett liv och rotat sig här i avvaktan på besked. När ett barn fyller 18 år under asylprocessen övergår ansvaret från kommunen till Migrationsverket. I normalfallet erbjuder då Migrationsverket anläggningsboende. Det kan dock ha ett stort värde för en ungdom att stanna kvar i den kommun där den hittills har vistats och rotat sig. För att möjliggöra detta för de ungdomar som vill, aviserade regeringen i slutet av juni 2017 att vistelsekommuner skulle ges ett tillfälligt bidrag. Samt att varje kommun avgör hur bidraget används. Beskedet var att Stockholm skulle ges 10,1 miljoner kronor vilket föranledde att kommunstyrelsen beslutade 23 augusti 2017 att medlen skulle tillföras socialnämnden i ärendet PM 2017:160 Tillfälligt kommunbidrag för ensamkommande som fyller 18 år. (Dnr 156-1218/2017)

Beslutet då och förslaget till beslut nu utgår ifrån barnets bästa. Ensamkommande barn som fyller 18 år under pågående asylprocess ska få tydligt klargjort om de olika möjligheter och vägval som finns, dels genom samtal med Migrationsverket och dels genom samtal med socialtjänsten i kommunen som har ansvar för barnet. Enligt nu gällande ersättningssystem övergår ansvaret för barnet till Migrationsverket vid 18 års-dagen, men genom det tillfälliga kommunbidraget kan ungdomen också erbjudas möjligheten att stanna kvar i sin vistelsekommun för att till exempel avsluta sina pågående studier. Innebörden av de olika alternativen ska klart belysas för barnet så att det, exempelvis i samråd med socialtjänst och god man, kan fatta ett välavvägt beslut. För ungdomar som väljer att stanna kvar i kommunen som egenbosatt ska det till exempel framgå att det innebär ett eget ansvar för bostad.

Regeringen aviserade efter sommaren att ytterligare medel kommer att tillföras vistelsekommunerna när det tillfälliga statsbidraget betalas ut. För Stockholms del innebär det att ca 30 miljoner kommer att tillföras inklusive de 10 miljoner som sedan tidigare var aviserade.

Vi delar stadsledningskontorets förslag om att socialnämnden ska ansvara även för det utökade bidraget och att det tillfälliga kommunbidraget ska användas till föreningsstöd. Detta för att möjliggöra ett effektivt och välriktat användande av bidraget. En eller flera ideella organisationer ges uppdrag och medel för att kunna tillhandahålla boende och vissa andra basbehov för de ensamkommande barn som fyller 18 år och väljer att stanna i kommunen som egenbosatta istället för att flytta till

ett anläggningsboende hos Migrationsverket. Målgruppen för stöd är fortsatt i första hand ensamkommande barn som varit placerade i Stockholms stad, som rotat sig i kommunen och som fyller 18 år under pågående asylprocess. Skulle situationen under våren 2018 ändras för att staten fattar nya beslut kan kommunstyrelsen behöva se över målgruppen som är aktuella för stöd.

Det är viktigt att socialnämnden avsätter en del av medlen för att tillfälligt förstärka annan nödvändig verksamhet som kommer i kontakt med målgruppen som tas upp i detta ärende. Det gäller verksamheter som till exempel socialjouren och ungdomsjouren.

Stadsledningskontoret har föreslagit att föreningsbidraget ska avse verksamhet som föreningar kan ge fram till 30 juni 2018. Det är viktigt, både sett till berörda individer och för de föreningar som kan komma att bedriva verksamheten, att det finns en slutpunkt för den tillfälliga verksamheten. Denna slutpunkt kan dock bli beroende av såväl deltagande föreningsambitioner som av migrationsverkets förmåga att korta handläggningstiderna för besked om asyl. Med utgångspunkt i detta resonemang bör därför socialnämnden i dialog med berörda föreningar definiera en lämplig slutpunkt under år 2018.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Socialnämnden ansvarar för 20 mnkr i tillfälligt statsbidrag utöver de 10,1 mnkr som har tidigare beslutats för ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd.
2. Socialnämnden uppmanas att fatta beslut om utökade föreningsstöd avseende stöd till ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd. Föreningsbidraget ska avse stöd som föreningar kan ge fram till 30 juni 2018.
3. Socialnämnden uppmanas att fatta beslut om tillfällig förstärkning av annan nödvändig verksamhet som t.ex. socialjouren och ungdomsjouren i arbetet gentemot samma målgrupp som ovan.
4. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 4 januari 2018

KARIN WANNGÅRD

ÅSA LINDHAGEN

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut bifalls delvis
2. Stadsledningskontoret återkommer med en uppföljning och utvärdering i enlighet med vad som anförts nedan.

Ett stort antal unga människor har kommit till Sverige de senaste åren med önskan om att skapa sig en bättre framtid. År 2016 sökte 2 199 ensamkommande barn och ungdomar asyl i

Sverige, varav 160 anvisades till Stockholms stad. År 2015 sökte 35 369 ensamkommande asyl i Sverige, varav 2 194 anvisades till Stockholms stad.

Migrationsverkets handläggningstider för att avgöra asylärenden för ensamkommande har i många fall dragit så mycket på tiden att många ungdomar hinner fylla 18 år och bli myndiga innan beslut hinner fattas i deras ärenden. Det innebär att de riskerar att ryckas upp från gymnasiestudier och påbörjade vänskapsrelationer i Stockholm för att istället förflyttas till Migrationsverkets anläggningsboenden någon annanstans i Sverige. Att denna osäkerhet innebär en stress för många ensamkommande som närmar sig 18-årsdagen och ett avbräck i både asylprocess, etablering och integration är fullt förståeligt.

För att asylsystemet och kommunernas verksamhet ska fungera krävs dock en långsiktighet så att en hållbar planering både vad gäller ekonomiska förutsättningar och sociala omständigheter kan fungera. Den information som finns i föreliggande ärende lämnar ett antal viktiga frågor obesvarade.

Stockholms stad kommer retroaktivt att tilldelas 10,1 miljoner kronor av regeringen i kommunbidrag så att ensamkommande ungdomar som sökt asyl kan bo kvar i staden även efter det att de har fyllt 18 år. Stockholm stad kommer att erhålla ytterligare 20 miljoner kronor för samma målgrupp. Den socialdemokratiskt ledda majoriteten behöver dock förtydliga vilka grupper av asylsökande ungdomar som kommer att kunna ta del av det tillfälliga kommunbidraget. Kommer enbart asylsökande ungdomar som fyller 18 efter den 1 juli 2017 att omfattas, eller även asylsökande som redan fyllt 18 före detta datum? I så fall, hur långt tillbaka i tiden avser majoriteten att gå? Likaså, hur långt fram i tiden? Staden bör tydligt definiera den avsedda målgruppen och tidsperioden och även utförligt motivera sina avvägningar.

En naturlig följdfråga blir därefter hur många individer som majoriteten beräknar att denna grupp uppgår till? Detta reser även frågor om vilka insatser i form av boendelösningar och andra basbehov den socialdemokratiskt ledda majoriteten har tänkt att dessa summor ska räckta till? Hur avser majoriteten agera i det fall det visar sig att det utlovade kommunbidraget inte täcker behoven? Vilka av stadens resurser kan tänkas tas i anspråk för att täcka upp ett eventuellt underskott?

Sammanfattningsvis ser vi en rad brister i det föreliggande ärendet. Ad hoc-lösningar och brandkårsutryckningar får inte vara svaret på vår tids stora samhällsutmaningar. Stadens resurser är ändliga och måste skötas ansvarsfullt för att kunna räckta så långt och till så många som möjligt. En långsiktig och hållbar planering av stadens verksamhet är därför A och O för att budgeten ska hålla och för att vår stad ska fungera.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Det är välkommet att regeringen tillskjutit ytterligare medel för att ensamkommande ungdomar ska slippa den flyttkarusell som 18-årsdagen ofta innebär. När ett ensamkommande asylsökande barn fyller 18 år så övergår ansvaret från kommunen till Migrationsverket vilket ofta innebär att personen måste flytta till ett nytt boende i en annan kommun. Oron för att tvingas flytta innebär att många ensamkommande barn mår mycket dåligt. Att behöva flytta från sin hemort blir ett nytt uppbrott och bidrar inte till en god integration, snarare tvärtom. Det måste vara möjligt att bo kvar, kunna behålla sin plats i skolan, sina vänner och sitt nya kontaktnät.

När Kommunstyrelsen i augusti 2017 fattade beslut om hur statsbidraget ska användas påpekade vi en oro över att de medel som Stockholm erhållit inte kommer att räckta till för att täcka det behov som finns. Eftersom behoven är stora och medlen är förhållandevis små är risken att staden lägger ansvaret för dessa ungdomars trygghet i civilsamhällets knä utan att täcka upp för kostnaderna det medför. När ytterligare medel tillförs, och även ytterligare uppgifter tillförs vore det önskvärt att tydliggöra bland annat tidsperioden för de tillfälliga lösningarna civilsamhället står för.

Civilsamhället har sedan den stora flyktingvågen hösten 2015 tagit ett mycket stort ansvar. Det är bra och positivt och något staden bör uppmuntra och stötta. Därför är det viktigt att staden ser till att civilsamhället får de medel som krävs för uppgiften som staden ger dem.

Ärendet

Under 2015 kom mer än 35 000 ensamkommande barn och unga till Sverige för att söka asyl. Detta har medfört att många av de som kommit har fått vänta länge på ett slutgiltigt besked om de får stanna i Sverige och hunnit rota sig i den kommun där de bott under väntetiden. Från och med den 1 juli 2017 får kommunerna endast ersättning för asylsökande ensamkommande unga mellan 18-21 år som vårdas enligt LVU (lagen om vård av unga) eller som har ett motsvarande vårdbehov, till exempel på grund av kriminalitet eller missbruk och vårdas enligt socialtjänstlagen. Det förutsätter att vården påbörjades innan barnet fyllde 18 år. Tidigare har kommunen kunnat få ersättning för unga som vårdas enligt socialtjänstlagen även om vårdbehovet inte motsvarar det som krävs för LVU.

Regeringen har aviserat att den ger ett tillfälligt tillskott av medel till vistelsekommunerna så att de kommuner som önskar kan låta de ungdomar som vill bo kvar även efter att de blivit 18 år, till exempel för att avsluta pågående studier.

Medel fördelas proportionellt till vistelsekommunerna utifrån hur många inskrivna asylsökande ensamkommande barn och unga som väntar på ett slutligt avgörande i sitt asylärende i respektive kommun per den 30 juni 2017. Fördelning av medel baserar sig på antalet asylsökande ensamkommande barn och unga som antingen fyller 18 år mellan 1 juli 2017 och 30 juni 2018 eller är mellan 18 och 20 år och har ett placeringsbeslut enligt socialtjänstlagen. Stockholms stad har tidigare fått besked att staden ska erhålla från staten drygt 10 mkr för perioden 1 juli 2017 till 30 juni 2018 enligt fördelningen. Under hösten kom beskedet från regeringen att det tillfälliga kommunbidraget ska utökas. Stockholms stad kommer att erhålla ytterligare drygt 20 mkr för samma målgrupp.

Asylsökande vuxna är i normalfallet ett statligt ansvar och staten är skyldig att erbjuda boende i ett anläggningsboende. Det är upp till varje kommun att avgöra hur de använder sina medel för gruppen asylsökande ensamkommande som är 18 år eller äldre.

Mot bakgrund av regeringens aviserade beslut att tilldela ett tillfälligt kommunbidrag för stöd till ensamkommande som fyller 18 år och som väntar på besked om uppehållstillstånd ska det beslutas hur det tillfälliga bidraget ska användas av Stockholms stad.

Bidraget kommer att betalas ut till kommunerna efter att riksdagen beslutat om regeringens förslag till höständeringsbudget.

Beredning

Ärendet beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Asylsökande vuxna är ett statligt ansvar och en utgångspunkt i de fall där ungdomarna fyller 18 år under asylprocessen är att staten erbjuder boende i ett anläggningsboende. Stadsledningskontorets tolkning av regeringens tillfälliga kommunbidrag är att det i vissa

särskilda fall, exempelvis vid fullföljande av studier, uppstår negativa konsekvenser av en flytt som gör att ett tillfälligt stöd i den placerade kommunen kan vara att föredra.

Stadsledningskontorets förslag är att kommunstyrelsen uppmanar socialnämnden att fatta beslut om utökade föreningsstöd avseende stöd till ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd. Socialnämnden ansvarar enligt sitt reglemente för bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamhet inom socialtjänstens område och denna modell möjliggör för staden att uppfylla regeringens intentioner. Föreningsbidraget ska avse stöd till ensamkommande som väntar på beslut om uppehållstillstånd fram till 30 juni 2018. Stadsledningskontoret föreslår att föreningsbidraget finansieras genom regeringens tillfälliga kommunbidrag för asylsökande ensamkommande som fyller 18 år och att beslut om finansiering sker i samband med verksamhetsberättelse 2017.

Stadsledningskontoret föreslår att en eller flera ideella organisationer efter ansökan beviljas medel för att tillhandahålla tillfälliga boendelösningar och vissa andra basbehov för ensamkommande barn som fyller 18 år under pågående asylprocess och som väljer att stanna kvar i kommunen som egenbosatta (EBO) istället för att flytta till ett anläggningsboende hos Migrationsverket. Socialtjänsten genomför samtal med de ungdomar staden ansvarar för och stadsledningskontoret vill understryka vikten av att korrekt information ges om vilka alternativ som finns samt vilka konsekvenser respektive alternativ får. För ungdomar som väljer att stanna kvar i kommunen som egenbosatt ska det exempelvis framgå att det innebär ett eget ansvar för bostad samt att ärendet avslutas av socialtjänsten.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen uppmana socialnämnden att även fattar nödvändiga beslut om tillfällig förstärkning av annan nödvändig verksamhet som t.ex. socialjouren och ungdomsjouren för arbete gentemot samma målgrupp.

Stadsledningskontoret föreslår att tillfälliga förstärkningar finansieras genom regeringens tillfälliga kommunbidrag för asylsökande ensamkommande som fyller 18 år och att beslut om finansiering sker i samband med verksamhetsberättelse 2017.

Målgruppen för stödet ska vara ensamkommande barn som varit placerade i Stockholms stad, som rotat sig i kommunen och som fyller 18 år under pågående asylprocess. Ungdomar som varit placerade i andra kommuner får stöd i att ta reda på hur den aktuella kommunen hanterar dessa ärenden.

Det bedöms inte relevant att genomföra en fördjupad jämställdhetsanalys i förhållande till detta beslut. Alla ensamkommande oavsett kön som hör till målgruppen för stödet kommer att ska ha samma möjligheter till det via föreningar. Målgruppen för stödet består till stor del av pojkar/unga män utifrån hur könsfördelningen ser ut bland de ensamkommande som fyller 18 år och väntar på sitt beslut om uppehållstillstånd.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att socialnämnden ansvarar för 20 mnkr i tillfälligt statsbidrag utöver de 10,1 mnkr som har tidigare beslutats för ensamkommande som fyller 18 år som väntar på beslut om uppehållstillstånd.

Utöver detta föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen beslutar att uppmana socialnämnden att fatta beslut om utökade föreningsstöd avseende stöd till asylsökande ensamkommande som fyller 18 år. Föreningsbidraget ska avse stöd som föreningar kan ge fram till 30 juni 2018. Vidare, föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen uppmana socialnämnden att fatta beslut om tillfällig förstärkning av annan nödvändig verksamhet som t.ex. socialjouren och ungdomsjouren i arbetet gentemot samma målgrupp som ovan.